

Збарзька централізована бібліотечна система
Методично-бібліографічний відділ

Календар

*знаменних і пам'ятних
дат Збаржчини
на 2017 рік*

Збарж – 2016

ББК 91.9
К 17

Укладач: Н. Сенчишин,
*провідний бібліограф методично-
бібліографічного відділу;*

Редактор: Т. Кульпа,
*завідувач методично-
бібліографічного відділу;*

Комп'ютерний набір: Н. Сенчишин,

Відповідальна за випуск: О. Бойко,
директор ЦБС.

К 17   **Календар знаменних і пам'ятних дат
Збаражчини на 2017 рік [Текст] /** Збараз. центр. б-ка,
метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т. Куль-
па. – Збараж, 2016. – 52 с.

Видання містить інформацію про пам'ятні події краю та його видатних людей.

Адресується учителям, студентам, культурно-освітнім працівникам, а також усім, хто небайдужий до історії краю, його сьогодення, цікавиться і займається краєзнавством.

ББК 91.9

© Збаразька централізована бібліотечна система, 2016

Від упорядника

«Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2017 рік» подає інформацію про пам'ятні події краю, уродженців та видатних людей, чії життя та діяльність пов'язані із Збаражчиною.

Посібник відкривається переліком основних ювілейних і пам'ятних дат року.

Матеріал систематизовано за чотирма розділами:

- **Збараський літопис від сивої давнини: Літопис Вишнівця.**
- **Перелік імен, що не увійшли до основного списку.**
- **Землі Збараської славетні люди.**
- **Населені пункти Збаражчини.**

Збережена хронологічна послідовність, зокрема подається число, місяць (де можливо), найменування події, текстова довідка. Також додається список рекомендованої літератури, за допомогою якої було складено цей календар.

Розширити коло літератури цієї тематики допоможуть видання: «Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2017 рік», красзнавчі бібліографічні покажчики, списки та попереджувальні довідки, видані Тернопільською обласною універсальною науковою бібліотекою. Також для повнішого ознайомлення з життєвим і творчим шляхом видатних людей Збаражчини можна скористатися рекомендаційно-бібліографічними посібниками, виданими методично-бібліографічним відділом Збараської ЦБС із серії «Наші славетні земляки», перелік яких вказано на сторінках цього календаря.

Добір матеріалу закінчено в квітні 2016 року.

Перелік основних ювілейних і пам'ятних дат року

С і ч е н ь

150 років від дня народження *Бохенської Євгенії Іванівни* (03.01.1867 – 30.10.1944) – письменниці, фольклористки, педагога, громадсько-культурної діячки.

55 років від дня народження *Кушнірук Зіни Антонівни* (05.01.1962) – журналістки, педагога.

Л ю т и й

115 років від дня народження *Лятуринської Оксани-Зінаїди Михайлівни* (01.02.1902 – 13.06.1970) – поетки, публіцистки, журналістки, художниці, скульпторки, фольклористки.

Т р а в е н ь

75 років від дня народження *Кущака Ярослава Степановича* (04.05.1942 – 12.10.1971) – поета.

Ч е р в е н ь

140 років від дня народження *Будки Миқити Михайловича* (07.06.1877 – 01.10.1949) – першого Єпископа УГКЦ в Канаді, Генерального Вікарія Митрополичої капітули у Львові, релігійного діяча.

90 років від дня народження *Клима Андрія Васильовича* (22.06.1927) – педагога, літератора, громадського діяча.

С е р п е н ь

405 років від дня народження *Вишневецького Яреми (Єремії) Міхала* (17.08.1612 – 20.08.1651) – князя роду Вишневецьких, політика та воєначальника.

В е р е с е н ь

70 років від дня народження *Гонтарук Любові Романівни* (21.09.1947) – поетеси, педагога, прозаїка, перекладачки.

75 років від дня народження *Шуплата Остапа Костянтиновича* (27.09.1942) – поета

145 років від дня народження *Роздольського Осипа Івановича* (29.09.1872 – 27.02.1945) – фольклориста, педагога, перекладача.

Л и с т о п а д

120 років від дня народження *Бабійни Танни Ілліви* (02.(14) – 11.1897 – 02.08.1979) – актриси.

ЗБАРАЗЬКИЙ ЛІТОПИС ВІД СИВОЇ ДАВНИНИ

- 992р.** Хрещення Волині і Галичини і запровадження християнства на Збаражчині як державної релігії.
- 1387р.** Збараж захопила Польща.
- 1392р.** Литовський князь Вітовт стає володарем Великого Литовського князівства, до якого входив Збараж.
- 1558, 1567,** Напади татар на Старозбаразьку фортецю.
1572, 1588,
1590, 1594,
1612рр.
- 1612р.** На замовлення Христофора Збаразького італійський архітектор Вінченціо Скамоцці приїхав до Збаража, обрав місце і виготовив проект нового замку. Місцем під будову нової резиденції було визначено Замкову гору.
- 1627р.** Помер Христофор Збаразький, Збараж перейшов у володіння його брата Юрія, який продовжує будівництво замку: зміцнив замкові укріплення, побудував зовнішні мури, бастіони, заснував монастир оо. Бернардинів, біля нього збудував костел святого Юрія.

- 1627р.** Засновано в Збаражі римо-католицьку парафію.
- 1637р.** Оо. Бернардини перейшли у новозбудований монастир.
- 1786р.** Декретом австрійського цісаря Йосифа II скасовано в Збаражі Василіанський монастир, ченців переведено до Теремовлі.
- 1657р.** Богдан Хмельницький висилає 30-ти тисячне військо Липень полковника Антона Ждановича на допомогу своєму союзникові – Семигородському князю Юрію Ракоцію. Мадяри і волохи йшли з козаками на Збараж. Але під Чорним Островом Ракоцій ганебно капітулював перед поляками.
- 1667р.** Військо гетьмана Петра Дорошенка разом з татаро-турецьким військом здобули Збараж.
- 1702р.** Луцький православний єпископ Діонісій Жабокрицький разом з цілою єпархією приступили до унії з Римом. Відтоді Збаражчина стала греко-католицькою.
- 1707р.** У Збараському замку побував Іван Мазепа з своїм військом. Тут відбулась зустріч царя Петра I, польського короля Августа III та українського гетьмана І. Мазепи.
- 1767р.** При монастирі оо. Бернардинів почала працювати вища школа – Студіум риторики.
- 1772р.** Внаслідок першого поділу Польщі, Збараж в складі інших земель Галичини потрапив під владу Австрії
- 1772р.** Початок колонізації західно-українських земель Австрійською імперією.
- 1797р.** Декретом австрійського цісаря Франца II Збаражу 12 вересня надано Магдигбурське право, визначено границі міста, надано право судівництва, виборів, магістрату, дозвіл на оподаткування. Затверджено герб міста (постать святого Юрія, який вбиває дракона).
- 1867р.** Збараж став повітовим містом. У той час у місті налічувалося 1690-1500 будинків, проживало 7048 чоловік. Повіт ділився на дві судові округи – Збараську і Новосільську.

- 1867р.** Забруковано першу вулицю у місті.
- 1897р.** Криваві Баденівські вибори. Кандидатом в послы до австрійського парламенту був обраний Іван Франко. Через різні махінації І. Франка не обрали послом, хоча збаражани проголосували за свого кандидата.
- 1897р.** Пошкоджена пожежею Воскресенська церква міста.
- 1902р.** Масові селянські страйки на Збаражчині.
- 1907р.** Збаразький деканат нараховував 30 парафій, 32 священика, 31416 вірних.
- 1907р.** Засновано повітову філію товариства «Сільський господар», яка багато зробила для піднесення культури хліборобства, покращення матеріального становища селянства.
- 1907р.** На майдані перед магістратом відбулася велика демонстрація збаражан на честь першої Російської революції.
- 1907р.** Згорів дах на Воскресенській церкві міста.
- 1917р.** Губерніальним комісаром Галичини призначено вересень Дмитра Дорошенка. Відродження українського національного життя.
- 1922р.** Спровадження польських колоністів на Збаражчині.
- 1922р.** Збаражани бойкотують вибори до польського парламенту.
- 1922р.** Відновив роботу осередок Українського Народного Демократичного Об'єднання (УНДО).
- 1922р.** Іван Кульчицький і Володимир Гамаль відкрили в місті адвокатські канцелярії.
- 1927р.** Відновив роботу хор «Просвіта» під керівництвом Ганни Герасимович-Когутової.
- 1932р.** При читальні «Просвіта» організовано спортивні команди з футболу.
- 1932р.** Засновано Союз Українок.

- 1932р.** Перед Збаразьким магістратом відбулася демонстрація 24 лютого безробітних українців і поляків, які вимагали хліба і роботи. Українці вимагали рівних прав з поляками.
- 1942р.** 600 хворих і старих євреїв розстріляно по дорозі Збараж-Тернопіль.
- 1942р.** Німці створили гетто у Збаражі, куди зігнали усе єврейське населення повіту.
- 1942 –** Наростання народного гніву проти німецьких і більшовицьких
- 1943рр.** окупантів. Створюються осередки боротьби – партизанські загони.
- 1962р.** Закриття в місті Успенської церкви.
- 1962р.** Новий адміністративний поділ. Приєднання Лановецького й Вишневецького районів до Збаразького.
- 1972р.** В с. Добриводи, де народився член Академії наук, фольклорист, вчений Осип Роздольський, відкрито меморіальну дошку.
- 1972р.** Закінчено будівництво навчального корпусу СПТУ-25.
- 1972р.** На стінах фортеці встановлено меморіальну дошку Нестору Морозенку.
- 1972р.** Здано в користування приміщення гуртожитку СПТУ-25.
- 1977р.** Збараж відвідав письменник Олесь Гончар.
- 1982р.** Почалася газифікація міста.
- 1982р.** В Успенській церкві відкрито краєзнавчий музей.
Першим директором призначено Войтину Петра Денисовича.
- 1987р.** Збаразька середня школа ім. І. Франка перейшла в нове приміщення.

1992р. Вийшов в світ історико-краєзнавчий нарис «Морозенко» про корсунського полковника Нестора Морозенка. Автор – Малевич А. П.

1992р. Перезахоронення жертв сталінських репресій.

1992р. Створення осередків товариства «Просвіта» у селах району, і Молодих Просвіт при школах. Головою товариства обрано Малевича А. П.

1992р. Відкриття пам'ятника І. Франку у Збаражі.

1 листопада

1992 - Встановлення у замку вітражів (художник О. Чорна).

1994 рр.

ЛІТОПИС ВИШНІВЦЯ.

1512р. Розгром двадцятип'ятитисячної орди Менглі Гірея квітень Вишневецькими і Острозькими князями під селом Лопушно.

1602 - У Вишневецькому замку відбувалися змови і договори
1606рр. про захоплення російського престолу.

1672р. Велика турецько-татарська орда зруйнувала Вишнівець.

- 1702р.** Наступ католицької церкви на православ'я. Наказ власника замку: «Хто не прийме унії, карати штрафом, і навіть карою смерті».
- 1707 - 1708рр.** Гетьман Іван Мазепа у Вишневецькому замку.
- 1907р.** Вишневець відвідала Леся Українка.
травень-червень
- 1907р.** У Вишневі побував Михайло Кацюбинський.
- 1917р.** До замку прибули міністри Тимчасового уряду
квітень П. Мілюков, О. Гучков.
- 1922р.** Вишневецький замок купив Крем'янецький сеймик.
- 1937р.** Арешти серед української інтелігенції. Сокальський кордон між Галичиною і Волинню. Заборона перед плачувати українські газети.
- 1942р.** Утворення гетто у центрі містечка, до якого привозили євреїв з Вижгородка та ін. навколишніх сіл.
- 1952р.** Вишнівецька СШ перейшла в нове приміщення.
- 1962 - 1970 рр.** Відбудовано замок князів Вишневецьких.
- 1972р.** Парк при замку, який закладений ще в 1731 році, зарахований до пам'яток природи республіканського значення.
- 1992р.** Споруджено пам'ятник загиблим вишнівчанам, які полягли від рук НКВД і КГБ.

Перелік імен, що не увійшли до основного списку

1 лютого 1947 р. у с. Синягівка Збарзького району народився **Драган Орест Маркіянович** – господарник, майстер-аматор декоративно-прикладного мистецтва. Орден «За заслуги» третього ступеня (2007 р.).

Закінчив Львівський політехнічний інститут (1971 р.) та Нижньосаксонську академію менеджменту в м. Целле (Німеччина). Від 1972 р. – у ВО «Ватра»: інженер-технолог, майстер, начальник цеху, заступник начальника виробництва пускорегулювальних апаратів, заступник тех. директора з підготовки виробництва, виконавчий директор-заступник голови правління; від 2004 р. – голова правління – генеральний директор ВАТ «Ватра».

Займається різьбою по дереву, у доробку 33 маски і фігурки, спорудження міні-фортець із натурального різнокольорового каменю.

10 лютого 1922 р. у с. Вищі Луб'янки Збарзького району народився **Гаврилюк Іван Васильович** (псевдо «Шум») – діяч ОУН. Від 1938 р. – член ОУН. Під час німецької окупації розгорнув широку підпільну мережу цієї організації. У 1946 - 47 рр. – районний провідник ОУН Збаржчини. 12 квітня 1947р. застрелився у криївці, коли її викрили емдебіти. Разом із ним загинули і І.Чепіль («Голуб»), М. Дячун («Когут»), М. Сулима. 1989 р. - їх останки перепоховали на Збарзькому цвинтарі.

20 березня 1862 р. у с. Добромірка Збарзького району народився **Марцинюк Андрій** (псевдо. Марцін Ян, Грицько Сумовитий та ін.) – громадсько-політичний діяч, літератор. Закінчив початкову школу, працював ковалем в родинному селі. Знайомство з І. Франком та Л. Мартовичем сприяло його зацікавленням і публікаціям у прогресивних виданнях Галичини: «Народ», «Хлібороб», «Радикал», «Громадський голос», «Літературно-науковий вісник». Автор гумористичних оповідань із селянського життя «Хитрі пута» (1891 р.), «Хлопські приятелі» (1896 р.), «Голодишні пироги», «Запомога» (обидва 1913 р.);

публіцистичних статей «Доля заступника громади», «З щасливого Поділля», «Причинки до пояснення еміграції» (всі 1890-1906 рр.) та ін.

Помер 16 серпня 1938 р. в рідному селі.

22 березня 1912 р. у смт. Вишнівець Збарзького району народився Дзюма Георгій Микитович – народний майстер, гончар. Брав участь у виставках народної творчості в Тернополі та Києві. Серед творів – гончарний посуд, народні іграшки-свистунці. Його витвори зберігаються в музеях Тернополя, Києва, Львова, Кременця, приватних колекціях

Помер 21 квітня 1997 р. у Вишнівці.

29 березня 1957 р. у с. Новики Збарзького району народився Сухий Олексій Миколайович – вчений у галузі історії, педагог. Закінчив історичний факультет Львівського університету (1979 р.), працював учителем історії в м. Дрогобич (Львівська обл.). Від 1980 р. – у Львівському університеті: асистент (до 1987 р.), доцент кафедри політології (до 1989 р.), 1989-2005 рр. – доцент кафедри історії та етнографії України, професор кафедри новітньої історії України. Автор понад 160 наукових праць, окремі з яких вийшли за кордоном. Доктор історичних наук (2004р.), грамота Президента України (1999 р.).

29 березня 1932 р. у с. Вищі Луб'янки Збарзького району народився Перчишин Ярослав Андрійович – громадсько-політичний діяч. Депутат Тернопільської обласної ради (1990-95 рр.), член Юнацтва ОУН (1949 р.). У 1964 р. заарештований за політичну діяльність і засуджений до 10 р. ув'язнення. Від 1990 р. – член УХДП, 1991 р. – голова секретаріату Тернопільської обласної організації цієї партії, член Всеукраїнського Братства вояків УПА ім. Р. Шухевича, співорганізатор (1992 р.) КУН, голова районної станиці Братства ОУН-УПА в Збарзькому районі.

24 травня 1912 р. у м. Збараж народився Задойко Олекса – громадський діяч, меценат. Нагороджений золотою Шевченківською медаллю КУК (комітет українців Канади), був

активним у читальні «Просвіта» с. Базаринці Збараського району, діяльний у Збараському народному домі, товариствах «Сокіл», «Рідна школа». Член Українського національного об'єднання (УНО). Від 1947 р. – в Канаді, від 1963 р. – секретар Об'єднання українців-збаражчан у Канаді, здійснив підготовчу роботу до видання 2-томника «Збаражчина». Після 1990 р. пожертвував 40 тисяч доларів у Фонд допомоги Україні при світовому конгресі вільних українців.

Помер у 1990-их рр. у Канаді.

18 червня 1952 р. в с. Чумалі Збараського району народився **Дольний Тарас Васильович** – спортсмен (біатлон), Майстер спорту СРСР міжнародного класу. Закінчив факультет фізичного виховання Тернопільського педагогічного інституту (нині ТДПУ). Володар Кубка СРСР (1982 р.) у гонці на 20 км., чемпіон Спартакіади народів СРСР (1986 р.) в естафеті, чемпіон Всесвітньої універсиади (1993 р.), 12 місце у зимових Олімпійських іграх у м. Ліллекхамер (1984 р., Норвегія); 5 і 6 місця у естафетній гонці на чемпіонатах світу (1993, 1994 рр.), численні нагороди на міжнародних та всеукраїнських змаганнях. Виступав за ФСТ «Колос». Працює на тренерській роботі, проживає в Тернополі.

2 серпня 1957 р. у м. Збараж народився **Герасим'юк Ілля Євгенович** – вчений у галузі медицини, громадський діяч. Доктор медичних наук (2006 р.), кращий винахідник Тернопільської області (2005 р.). Член Президії Тернопільського осередку Конгресу української інтелігенції, співзасновник і співголова Тернопільської обласної організації «За помісну Україну».

Закінчив Тернопільський медичний інститут (1980 р., нині ТДМУ), працював лікарем у обласній лікарні (1980 - 85 рр.), асистент кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії людини ТДМУ. Автор понад 130 наукових публікацій; має понад 20 авторських свідоцтв і патентів на винаходи.

18 серпня 1962 р. у с. Чернихівці Збараського району народився **Ратушний Михайло Ярославович** – громадсько-політичний діяч. Народний депутат України: 1994-98 рр. – від

Збараського, 1998-2002 рр. – Кременецького виборчих округів. Закінчив Луцький педагогічний інститут. Працював у с. Романове Село Збараського району, 1988-90 рр. – вчитель англійської мови США у с. Гнідин Бориспільського району. 1989-1992 рр. – член НРУ; 1992-94 рр. – радник із політичних питань Української інформаційної служби. У січні 1995 р. в міжнародній організації Червоного Хреста перебував у Чечні, де організував передачу гуманітарної допомоги від України (почесний громадянин м. Джохар-Талла (Грозний). У 1992-99 рр. – член КУН, від 1999. – в керівному складі УНП. Співголова Тернопільського земляцтва в м. Київ (2000 - 2002 рр.). Нині – голова правління Інституту національного державознавства (м. Київ).

6 вересня 1962 р. у с. Романове Село Збараського району народився **Ясюк Ігор Миколайович** – співак, композитор, аранжувальник. Закінчив Тернопільське музичне училище (1986 р.), Львівську консерваторію (1992 р.). Працював у м. Підгайці: художнім керівником хорової капели, вокально-інструментального ансамблю «Світозари» (обидва при міському БК). Від 1986 р. в м. Тернопіль: художній керівник народної хорової капели ім. І. Кобилянського при ПК «Текстильник» (1986-95 рр.), від 2002 р. – художній керівник ВІА «Світозари» при ПК «Березіль». Автор музики і пісень на власні слова та слова українських поетів. Магнітоальбоми: сольний – «Лелеча доля» (2005); інструментальний на мелодії пісень І. Білозіра; диск «Чужина» (2006 р.).

24 жовтня 1942 р. у с. Кобилля Збараського району народився **Хома Григорій Петрович** – вчений у галузі математики. Закінчив Львівський університет (1965 р.). Від 1970 р. – в ТДПІ (нині ТНПУ): асистент, доцент (1974-88 рр.), професор (1988-96 рр.), завідувач кафедри математичного аналізу (1985-92 рр.), декан фізико-математичного факультету (1990-95 рр.). Від 1996 – професор кафедри вищої математики ТНЕУ. Доктор фізико-математичних наук (1987 р.). Член спеціалізованої ради зі захисту докторських дисертацій із математики при Львівському національному університеті. Автор більше 100 наукових праць.

30 жовтня 1952 р. у с. Доброводи Збарзького району народився **Рудник Андрій Григорович** – вчений у технічній галузі, педагог, кандидат технічних наук (1982 р.), доцент (1991 р.). Закінчив Тернопільську філію Львівського політехнічного інституту. Викладач, доцент (1976-91 рр.), зав. кафедри приладобудування ТДТУ (1991 – 2004 рр.). Автор 40 наукових праць, низки патентів.

Помер 12 вересня 2004 р. у м. Тернополі.

* * *

1947 р. у с. Тарасівка Збарзького району народився **Валеня Іван Юрійович** – вчений, винахідник, громадський діяч. Нагороджений Всеукраїнськими преміями за винаходи в галузі науки і техніки, кандидат технічних наук, від 1990 р. – заступник голови постійної комісії Верховної Ради України з питань Чорнобильської катастрофи. Автор понад 100 наукових праць, на багато, з яких видані патенти у США, Німеччині, Італії, Японії та інших країнах.

Землі Збаразької славетні люди

3 січня

150 років від дня народження *Бохенської Євгенії Іванівни* (03.01.1867 – 30.10.1944) – письменниці, фольклористки, педагога, громадсько-культурної діячки.

БОХЕНСЬКА Євгенія Іванівна народилась 3 січня 1867 року в селі Красносільці (за ін. джерелами в м. Збараж) Збаразького району. Навчалась в Збаразькій школі, закінчила Тернопільську учительську семінарію (1884). Від 1885 до кінця життя вчителювала, спочатку у родинному селі, потім в Збаражі, згодом на Львівщині та Станіславщині (нині Івано-Франківщина). Діяльна у товариствах «Просвіта» та «Союз українок». Активна

учасниця УВО та ОУН.

Великий вплив на її творчість мав І. Франко, з яким вона спілкувалася від кінця 1880-х рр. Друкуватися почала з 1884 року в журналі «Зоря», де були опубліковані вірші «Літа мої молоденькі» і «Пусту мене, мамцю», створені за фольклорними мотивами. У наступні роки побачили світ вірш «Дівчина і рутка», психологічні етюди із життя селян «Запомога» і учнівської молоді «Зі споминів семінаристкы» та інші. Євгенії Бохенській належать також переспіви з творів польських поетів Адама Асника «Сонце і сирота» та Теофіла Ленартовича «Люби землю рідненьку».

Цікава праця Є. Бохенської «Спомин про Корнила Устияновича». Її сучасники твердили, що такі ж спогади письменниця готувала про І. Франка та В. Гнатюка. Бохенська мала також нагоду спілкуватися з Михайлом Грушевським, Василем Стефаником, Михайлом Коцюбинським, Гнатом

Хоткевичем, Антоном Крушельницьким. Тобто вона мала про що розповідати людям у своїх творах.

Особливо тісними були зв'язки Є. Бохенської з В. Гнатюком. Вона пильно стежила за його науковою діяльністю, одержувала від нього книги, надсилала йому фольклорні, етнографічні та літературно-художні матеріали.

Євгенія Бохенська залишила в спадок також записи пісенного фольклору, прислів'їв, приказок, загадок. На їх основі створено перші вірші письменниці, у яких проступала її громадянська позиція. Для віршів, новел, оповідань Є. Бохенської характерний національний колорит. На жаль, майже весь особистий архів письменниці пропав під час Другої світової війни. Деяка частина її творчих рукописів зберігається у відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника АН України. У 2002 р. у Львові видана збірка Є. Бохенської «Твори».

Останні роки Є. Бохенська жила самотньо, без сім'ї та близької родини в с. Голишеві Жидачівського району на Львівщині, де й померла 30 жовтня 1944 року.

*****

Бохенська, Є. Твори [Текст] / Є. Бохенська. – Львів: Каменяр, 2002. – 146 с.

*****

Баб'як, П. Великою любов'ю палало її серце [Текст]: [про поетесу, прозаїка, фольклористку та педагога Є. Бохенську] / П. Баб'як // Вільне життя. – 1991. – 4 квіт.

Войтина, П. Слово про Євгенію Бохенську, вчительку і поетесу [Текст] / П. Войтина // Народне слово. – 1994. – 28 жовт.

Ліберний, О. Сподвижниця каменяра [Текст]: [про Є. Бохенську] / О. Ліберний // Свобода. – 2005. – 12 лют. – С.6: фотогр.

Кульпа, Т. Свій слід у рідному письменстві [Текст]: [до 140-річчя від дня нар. Є Бохенської] / Т. Кульпа // Народне слово. – 2007. – 2 берез. – С.8.

Підставка Р. Таємниці старої світлини [Текст]: [про родину Є. Бохенської і їх діяльність у Збаражі] / Р. Підставка // Народне слово. – 2014. – 25 лип. – С.8: фотогр.

*****

Ткачов, С. Бохенська Євгенія (3 січня 1867 – 30 жовтня 1944) – українська поетеса, прозаїк [Текст] / С. Ткачов // 250 імен на карті Тернопілля: Польсько – українські відносини. – Тернопіль, 1996. – С.11.

Дем'ян, Г. Бохенська Євгенія Іванівна (03.01.1867 с. Красносільці, нині Збараз. р-ну – 30.10.1944, с. Голишів, нині Жидачів. р-ну Львів. обл.) – письменниця, фольклористка, педагог, громадсько-культурна діячка [Текст] / Г. Дем'ян, о. Р. Сливка // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т.1 А-Й. – С.180: фотогр.

Сильна й висока душа: 145 років від дня народження [Текст]: реком.-бібліогр. посіб./ Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Т. Кульпа. – Збараж, 2012. – 10с.

*****

Бохенська Євгенія Іванівна: Свій слід у рідному письменстві [Електронний ресурс] / Тернопільщина: регіон. інформ. портал. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2014-2016. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/2011-09-19-09-05-29/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 03.03.2016.

Бохенська Євгенія Іванівна: [Електронний ресурс] / Енциклопедія сучасної України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу :http://esu.com.ua/search_articles.php?id=37468, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 03.03.2016.

Бохенська Євгенія Іванівна [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D1%85%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%

BD%D1%96%D1%8F_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0BD%D1%96%D0%B2%D0BD%D0%B0, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 03.03.2016.

5 січня

55 років від дня народження *Кушнірук Зіни Антонівни* (05.01.1962) – журналістки, редактора.

КУШНІРУК Зіна Антонівна народилась 5 січня 1962 р. в с. Великі Вікнини Збараського району. Закінчила філологічний факультет Тернопільського педагогічного інституту (1983 р., нині ТНПУ). У 1984-95 рр. працювала в редакції обласної газети «Вільне життя», від 1995 р. оглядач, ведуча сторінки «Гніздечко», завідувачка відділу редакції, згодом – головний редактор газети «Свобода». Власний кореспондент

медичної газети «Ваше здоров'я». Автор чисельних публікацій у всеукраїнських виданнях.

Зіна Антонівна переможець творчого конкурсу «Журналіст року» за 2001- 02 рр. (обидва в м. Київ), нагороджена медаллю «Нестор - літописець» (2001 р., Всеукраїнський конкурс регіональних засобів масової інформації). Заслужений журналіст України (2003 р.), «Людина року – 2009» на Тернопільщині. На даний час працює головним редактором тижневика «Наш ДЕНЬ».

*****

Кушнірук, З. Коли зацвітає жасмин [Електронний ресурс]: Новела / З. Кушнірук; Like Тернопільські позитивні новини Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://like.te.ua/%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%-D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B8%>

[D0%B9%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B3/%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%94%D0%B6%D0%B0%D1%81%D0%BC%D0%B8%D0%BD/#more-36747](#), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 03.03.2016.

*****

Кушнірук Зіна Антонівна [Електронний ресурс] / Хто є хто в українській журналістиці. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2006 - 2013. – Режим доступу: http://www.jurnalist.in.ua/rubric746/rubric760/site_2250.html, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

1 лютого

115 років від дня народження *Лятуринської Оксани-Зінаїди Михайлівни* (01.02.1902 – 13.06.1970) – поетки, публіцистки, журналістки, художниці, скульпторки, фольклористки.

ЛЯТУРИНСЬКА Оксана Михайлівна (псевдо Оксана Печенінг, Роксана Вишневецька, Оксана Черленівна) народилася 1 лютого 1902 року в мальовничій місцевості Південно-Західної Волині, неподалік колишнього містечка Старий Олексинець Кременецького повіту на хуторі Ліс (нині село Хоми Збараського району Тернопільської області) у багатодітній сім'ї.

Початкову освіту Оксана здобула у волосному центрі Старий Олексинець. Продовжила навчання в Острозі у жіночій гімназії графа Блудова. Перший поетичний твір «В Альпах» написала в восьмирічному віці, але він не зберігся. Малювати ж почала з шести літ.

У 1918-1920-х роках Лятуринська навчається в Кременецькій українській гімназії ім. І. Стешенка. Збереглися класні журнали, таблиці успішності, інші документи у Державному архіві Тернопільської області. Прізвище Ксені Лятуринської значиться під числом 28. Канікули вона проводила на хуторі. У вільні години віршувала. До нас дійшли її поезії «Мамі», «Волошки», «Весна 1918 року». Коли дівчині минуло вісімнадцять, батько, людина твердої вдачі, вирішив видати доньку за багатого, але нелюбого парубка. На знак протесту вільнолюбива Оксана покинула батьківський хутір і пішки взимку, подолавши 50 кілометрів, подалася до старшої сестри Антоніни, яка жила неподалік Кременця. Зібравши гроші, виїжджає до Німеччини, а згодом перебирається до Праги. Активно включається в громадське і культурне життя української еміграції. Співпрацює в «Союзі українок». Знайомиться з поетами-емігрантами Євгеном Маланюком, Олексою Стефановичем, Оленою Телігою і Олегом Ольжичем. У 1926 році О. Лятуринська закінчує українську гімназію, а потім вступає на філософський факультет Карлового університету. У Празі вона також здобуває фах скульптора у Високій мистецько-промисловій школі та українській студії пластичного мистецтва, бере уроки малювання у відомих професорів. Тоді ж її вірші часто з'являються у тогочасних часописах. Скромна, вимоглива до поетичного слова, Оксана тривалий час не наважувалась видати свої твори окремою книжкою. Перша збірка «Гусла» вийшла друком 1938 року, коли авторці виповнилося 36 років. До збірки увійшло 49 віршів, значна частина яких присвячена героїці милого краю, незабутній Волині. Через три роки у Празі вийшла друга книжка «Княжа емаль», присвячена пам'яті Юрія Дарагана.

Празький період життя і творчості О. Лятуринської був чи не найплідніший, тут, окрім поетичної творчості, вона активно працювала на мистецькій ниві – і як скульптор, і як портретист. Ця тендітна жінка уславилася своїми роботами на весь світ, беручи участь у багатьох виставках у різних столицях Європи і Америки. Скульптурні роботи О. Лятуринської привернули увагу багатьох мистецтвознавців. Їй імпонувала праця над скульптурним зображенням звірів, особливо ведмедів і ведмежат. Вона створила скульптурні портрети. Т. Шевченка, С. Петлюри,

Є. Коновальця та інших. Працювала над виготовленням надгробків, зокрема для вояків УНР та УГА, а ще в її доробку є галерея живописних портретів П. Дорошенка, І. Мазепи, Б. Хмельницького та ін. і дуже шкода, що її роботи майже не вцілили через бурі Другої світової війни. У Празі потрапила під бомбардування американської авіації і почала глухнути.

У 1946-1949 роках О. Лятуринська опинилася у таборах для переміщених осіб. В цей період вона стає членом Мистецького Українського Руху, який було створено за ініціативою У. Самчука, Ю. Шевельова та ін.

З кінця 1949-го О. Лятуринська за сприяння професора О. Грановського, її земляка з Волині, живе у США, спочатку в Нью-Йорку, згодом переїжджає до м. Міннеаполіса, штат Міннесота. Тут вона прожила двадцять років, які були нелегкими. Письменниця зовсім втратила слух, додалися інші хвороби, через стан здоров'я вона не могла творчо працювати. В одному з її листів читаємо: «Чи сприймете, коли скажу: занадто мені дорога скульптура, щоб партачити її будь-як. Треба їй, як і кожному мистецтву, віддаватись сповна, «жити» нею, щоб могли дати щось творче, інакше пощо б».

Все ж у 50-60-х роках вийшло кілька поетичних збірок О. Лятуринської – «Княжа емаль» (1955), до якої увійшли дві перші збірки, а також нова, «Веселка»; збірка «Бедрик» з віршами для дітей. Протягом цих років поетеса працювала над книгою «Туга», яка, на жаль, так і залишилася в рукописі.

Померла О. Лятуринська 13 червня 1970 року у Міннеаполісі. Її останки перевезли до українського пантеону в Саут-Баунд-Брук, що у штаті Нью-Джерсі, і там поховали поруч із могилою Євгена Маланюка.

Крім вже згаданих книжок, а також збірки новел «Материнки» (1946), що вийшли друком за життя О. Лятуринської, після смерті були надруковані ще чотири книжки поетеси. Це «Ягілка»(1971), «Зібрані твори»(1983), «Великодній передзвін: писанки і поезії»(1986) і, нарешті, перша в Україні збірка для дітей «Знаю казку»(1995). Унікальними писанками волинської мисткині ілюстрована збірка її поезій «Великодній передзвін» (Торонто, 1986). Писанкарство Лятуринської тісно переплітається з іншими видами мистецтва, що віддзеркалюють

народний світогляд. Творча спадщина Оксани Лятуринської нині в Архіві Української вільної академії наук, що у Нью-Йорку. У музеї Українського мистецтва зберігають шиті її руками українські ляльки, деякі мистецькі твори. В Кременецькому музеї експоновано низку матеріалів про поетесу.

*****

Лятуринська, О. Зібрані твори [Текст] / О. Лятуринська. – Торонто, 1983. – 800 с.

Лятуринська, О. Княжа емаль [Текст]: пам'яті Юрія Драгана / О. Лятуринська. – Прага: Прабем, 1941. – 63 с.

Лятуринська, О. Знаю казку [Текст]: вірші, оповід. для мол. шк. віку / О. Лятуринська. – Київ: Веселка, 1995. – 95 с.

*****

Чернихівський, Г. Оксана Лятуринська: життя і творчість [Текст] / Г. Чернихівський, В. Чернихівська. – Кременець-Тернопіль, 2002. – 289 с.: іл.

Чернихівський, Г. Взаємини Оксани Лятуринської та Уласа Самчука [Текст] / Г. Чернихівський // Чернихівський, Г. Портрети пером: статті, есеї, рецензії / Г. Чернихівський, О. Легкун. – Кременець-Тернопіль: Малий Видавничий Дім, 2003. – С.74

*****

Барва, Г. Оксана Лятуринська «Княгиня української духовності» [Текст] / Г. Барва // Народне слово. – 2001. – 23 лют.

Ільницький, М. Вірші писала з восьми років [Текст] / М. Ільницький // Вільне життя. – 2002. – 31 січ.

Грещук, Г. «Як поле скошене, росами зрошене, впаду грудьми на рідну землю» [Текст] / Г. Грещук // Свобода. – 2002. – 2 лют.

Медвідь, О. Слід, що роками не меркне [Текст]: [про відкриття пам'ятного знака Оксані Лятуринській на хуторі Хоми] / О. Медвідь // Народне слово. – 2002. – 31 трав.

Фарина, І. Бентежний світ Оксани Лятуринської [Текст] / І. Фарина // Свобода. – 2002. – 30 лип.

Станкевич, О. Терниста зоря Оксани Лятуринської [Текст]: [до 105-річчя від дня народження поетеси] / О. Станкевич // Народне слово. – 2007. – 2 лют.

Кульпа, Т. Княгиня української духовності [Текст] / Т. Кульпа // Народне слово. – 2007. – 2 лют.

Золотнюк, А. Зачарована жар-птиця [Текст]: [про Оксану лятуринську] / А. Золотнюк // Вільне життя. – 2012. – 1 лют. – С.3: фотогр.

Станкевич, О. Пластика душі і слова [Текст]: [до 110-річчя від дня народження О. Лятуринської] / О. Станкевич // Народне слово. – 2012. – 3 лют. – С.6.

Кульпа, Т. Талант, народжений у Хомах [Текст]: [про відзначення ювілею бібліотеками району] / Т. Кульпа // Народне слово. – 2012. – 3 лют. – С.8: фотогр.

*****

Оксана Лятуринська (1902-1970) [Текст] // Вони прославили наш край: реком.-бібліогр. посіб. / уклад. Л. Марченко. – Тернопіль, 1996. – С.48-49.

Оксана Лятуринська. Поетеса, скульптор [Текст] // Визначні постаті Тернопілля: бібліогр. зб. / уклад. О. Бенч, В. Троян. – Київ, 2003. – С.131-132.

Чернихівський, Г. Лятуринська Оксана-Зінаїда Михайлівна (01.02.(19.01)1902 х. Ліс, нині с. Хоми Збараз. р-ну – 13.06.1970 м. Міннеаполіс, шт. Нью-Джерсі США) – поетка, публіцистка, журналістка, художниця, скульпторка,

фольклористка [Текст] Г. Чернихівський // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2005. – Т.2 К – О. – С.420: фотогр.

Княгиня української духовності [Текст]: реком.-бібліогр. посіб./ Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2007. – 14с.

110 років від дня народження Лятуринської Оксани-Зінаїди Михайлівни [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2012 рік / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа – Збараж, 2011. – С. 18-19.: фотогр.

Талант, народжений у Хомах [Текст]: реком.-бібліогр. посіб./ Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2012. – 17с.

*****

Лятуринська Оксана: Творчість. Біографія. Критика [Електронний ресурс] / Клуб Поезії. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2003. – Режим доступу: <http://www.poetryclub.com.ua/metrs.php?id=324&type=biogr>, Вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

Лятуринська Оксана [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/-/%D0%9B-%D1%8F%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9E%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B0, Вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 03.03.2016.

Біографія Оксани Лятуринської [Електронний ресурс] / Onli Art. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2011 - 2016. – Режим доступу: http://onlyart.org.ua/?page_id=34602, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

Поетеса слова і барви (до 110-річчя від дня народження Оксани Лятуринської) [Електронний ресурс]: реком. бібліогр. список для читачів старш. шк. віку та організаторів дит. чит. / Рівнен. обл. б-ка для дітей . – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://rdobd.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=157:-doc&catid=39:2010-08-30-14-24-37&Itemid=80, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

Вірші Оксани Лятуринської [Електронний ресурс] / Onli Art. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2011 - 2016. – Режим доступу: http://onlyart.org.ua/?page_id=6959, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

Оксана Лятуринська [Електронний ресурс] / Празька школа поетів. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <http://virchi.narod.ru/poeziya/praga-lyatyrinska.htm>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

4 травня

75 років від дня народження *Кущак Ярослава Степановича* (04.05.1942 – 12.10.1971) – поета.

КУЩАК Ярослав Степанович народився 4 травня 1942 року в селі Люблинець Новий, Любачівського повіту Ряшівської області.

10 жовтня 1945 року сім'я Кущаків потрапила під депортацію і 20 листопада вони прибули на Збарзьку залізничну станцію, а згодом поселились у с. Залужжя.

У 1951 році помирає батько родини, а згодом до однієї біди приходиться інша – Ярослав захворів на ревматизм, який дав ускладнення на серце. У 13 років він дає згоду на проведення операції, яку проводив в Києві відомий всьому світові хірург Амосов. Як йому не було

важко, але він не втрачає оптимізму, бореться з недугою днями і ночами. Та хвороба прогресує і у 1965 році Я. Кушак їде у Київ на другу операцію.

На жаль і ця операція не дала позитивного результату. Він більшість днів і ночей перебував на лікарняному ліжку. Багато читав і писав свої власні вірші, а згодом вступив до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка на факультет іноземних мов. Одночасно пише вірші і пісні, друкується в обласній і районній періодиці. Багато читає, його улюбленими були книги Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, Б. Демкова.

Знаючи, що не довгий вік йому судився, він все ж не падає духом. Коли його запитували, навіщо так себе мучить читанням і писанням, Ярослав відповідав: «Мене не буде, але буде жити моя поезія і в ній житиму я».

Останні дні свого короткого, але бурхливого життя він провів в обласній лікарні Тернополя з підключеними апаратами. Йому пропонували робити ще одну операцію, але він вже не дав на неї згоди, сказавши: «Я її вже не витримаю».

12 жовтня 1971 року став для нього фатальним. Попрощавшись з ріднею, друзями, товаришами, з білим світом... відійшов у вічність.

*****

Кушак, Я. Дорога до вічності [Текст]: літ.-худ. вид. / Я. Кушак. – Збараж: Обрій, 2002. – 52 с.

*****

Кушак, Я. Слухай, юносте! [Текст]: вірш / Я. Кушак // Колгоспне життя. – 1968. – 29 жовт.

Кушак, Я. Даруй людям сонце! [Текст]: вірш / Я. Кушак // Колгоспне життя. – 1969. – 29 жовт.

Кушак, Я. Матері рідній [Текст]: вірш / Я. Кушак // Колгоспне життя. – 1969. – 8 берез.

Кушак, Я. Снігова фантазія. Купальська ніч [та ін.] [Текст]: вірші / Я. Кушак // Ровесник. – 1970. – 17 січ.

Кущак, Я. Мої землероби [Текст]: вірш / Я. Кущак // Колгоспне життя. – 1970. – 7 лют.

Кущак, Я. Розквіта Україна [Текст]: вірш / Я. Кущак // Колгоспне життя. – 1970. – 21 квіт.

Кущак, Я. Вслухайся, сину! [Текст]: вірш / Я. Кущак // Колгоспне життя. – 1970. – 9 трав.

Кущак, Я. Мої землероби [Текст]: вірш / Я. Кущак // Колгоспне життя. – 1970. – 7 лют.

*****

Басій, М. Ярослав Кущак (1942-1971) [Текст] / М. Басій // Літературна Збаражчина / упор. В. Гриб, В. Кравчук. – Збараж, 1996. – С. 82-84.

Малевич, А. [про Ярослава Кущака] [Текст] / А. Малевич // Малевич, А. Літопис землі Збараської: в датах, подіях, фактах і особах / А. Малевич; ред. В. Гриб – Збараж, 1996. – С. 60.

*****

Наші поети – початківці [Текст]: [про Я. Кущака] // Колгоспне життя. – 1968. – 27 лип.

Вагов, К. Ярославові конвалії [Текст]: [про зав. клубом с. Залужжя Я. Кущака] / К. Вагов // Вільне життя. – 1970. – 30 січ.

Басій, М. «Я син землі...» [Текст]: лейтмотив творчості Ярослава Кущака / М. Басій // Народне слово. – 1993. – 20 серп.

Філик, І. Поети повертаються у слові [Текст]: [про Я. Кущака] / І. Філик // Народне слово. – 2002. – 23 серп.

*****

Кущак Ярослав Степанович [Текст] // Література землі Збараської / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа – Збараж, 2005. – С. 34-35.

7 червня

140 років від дня народження *Будки Микити Михайловича* (07.06.1877 – 01.10.1949) – Першого Єпископа УГКЦ в Канаді, Генерального Вікарія Митрополічної Капітули у Львові, релігійного діяча.

БУДКА Микита Михайлович народився 7 червня 1877 року в селі Добромірка на Збаражчині в селянській сім'ї. Родичі були побожними і виховали свого сина в релігійному дусі. Великий вплив на формування його характеру мала мати, працьовита і енергійна, товариська і дбайлива. Початкову освіту здобув у родинному селі. Батьки, побачивши хист дитини до навчання, віддали його у Тернопільську класичну гімназію. У 1897 році закінчив її з відзнакою. Після цього

відбував військову службу. Опісля студіював право у Львівському університеті. А щоб поліпшити матеріальне становище, став домашнім вчителем дітей князя Павла Сапіги у містечку Більче Золоте Борщівського повіту.

Однак студії права не були його покликанням. Він вирішив стати священиком, щоб своє життя присвятити служінню Господові Богові, Церкві й своєму народові. У 1905 році, після закінчення теологічних студій у Відні та Інсбруці, отримав священицький сан із рук митрополита Андрея Шептицького. У липні 1912 року Апостольська столиця іменувала його єпископом для українців-католиків у Канаді. Єпископська хіротонія відбулася 14 жовтня 1912 р. Прибувши у Канаду, Владика Микита Будка розпочав жваву діяльність. Він відвідував поселення українців у різних провінціях Канади, нової набутої ними батьківщини. Він навчав, просвіщав народ словом і письмово, обороняв у судах й державних установах. Будував церкви, школи, інститути, заснував часопис «Канадійський українець», надрукував молитовник. Він подбав про легалізацію церкви в державі. У 1920 році в Бойтуні, а згодом у 1925-му у Мондері відкрито зразкові сиротинці. З його ініціативи

створювалися українські патріотичні, освітньо – культурні товариства «Просвіта», «Народні доми», «Допомогові товариства», а при церквах у містах і містечках – рідні школи.

Владика працював до повного виснаження своїх фізичних і розумових сил, забуваючи про відпочинок. Звичайно, це не залишилося без наслідків, підірвало його здоров'я. У 1928 році повертається до Львова й стає генеральним вікарієм митрополичої архієпархії. Окрім своєї діяльності Владика взявся за відбудову відпустового місця у Зарваниці на Тернопіллі. У літній період він багато уваги приділяв цій роботі. З часу більшовицької окупації західноукраїнських земель Єпископ Микита Будка пережив усі принади радянського «раю». Перша більшовицька окупація була короткотривалою, змінилася фашистською, не менш свавільною і жорстокою. З другим приходом червоних військ у Галичину комуністичні можновладці розпочали ліквідацію Української греко – католицької церкви. Останні роки життя у Львові Владика – ісповідника були дуже важкими. Він жив і працював в атмосфері морального гноблення, будучи фізично хворим.

11 квітня 1945 р. НКВС провів масові арешти ієрархів УГКЦ, професорсько-викладацького складу Богословської Академії. Незважаючи, на те, що Владика мав канадське громадянство, був хворим, його арештували. В ході слідства він зазнав неймовірних тортур і знущань. За сталінськими «законами» його засуджено на тривалий термін ув'язнень (8 років) у концтаборах особливого режиму. У Караганді виконував непосильну важку фізичну працю. Постійне недоїдання, відсутність належних санітарно-гігієнічних умов й медичної допомоги прискорили кінець земного життя Владика.

Помер 1 жовтня 1949 року в концтаборі Караганди. 27 червня 2001 року Папа Римський Іван Павло II беатифікував Микиту Будку, проголосивши Блаженим великомучеником.

*****

Головин, Б. Перший український єпископ к Канаді [Текст]
/ Б. Головин // Головин, Б. Мученики та сповідники української

церкви ХХ століття: Нариси. Статті. Дослідження / Б. Головин . – Тернопіль, 2000. – С. 77-81.

*****

Боклінка, Н. Мученик за віру християнську [Текст] / Н. Боклінка // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. – №4. – С.14-15.

Кульпа, Т. Світоч української церкви [Текст]: [до 130-річчя від дня народження Микити Будки] / Т. Кульпа // Народне слово. – 2007. – 15 черв.

Кравчук, В. Перед світанком завтрашнього дня [Текст]: [до 60-ї річниці з дня представлення до Господа Микити Будки] / В. Кравчук // Народне слово. – 2009. – 2 жовт.

Моргун, О. Збаражчина має свого святого [Текст]: [на майдані І. Франка відбулись урочини присвячені 60-ій річниці з дня смерті Микити Будки] / О. Моргун // Народне слово. – 2009. – 9 жовт.

Нарогович, С. Священномученик родом з Добромірки [Текст] / С. Нарогович // Народне слово. – 2009. – 20 листоп.

*****

Головин, Б. Будка Никита (Микита) Михайлович (17.06.1877 с. Добромірка, нині Збараз. р-ну – 01.10.1949 м. Караганда, нині Казахстан) – релігійний діяч [Текст] Б. Головин, М. Комариця // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т.1 А – Й. – С.194: фотогр.

Творець краси духовної : до 130-річчя від дня народження Микити Будки [Текст]: бібліогр. дов. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Т. Кульпа. – Збараж, 2007с.

7 червня 130 років від дня народження Будки Никити (7.06.1877 – 1.10.1949) – релігійного діяча, першого українського єпископа у Канаді // Література до знаменних і пам'ятних дат

Тернопільщини на 2007 рік: бібліогр. список / уклад. В. Друневич, ред. В. Моліцька. – Тернопіль, 2006. – С.64.

Никита (Будка) [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0-%B8%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B0_\(%D0%91%D1%83%D0%B4%D0%BA%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0-%B8%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B0_(%D0%91%D1%83%D0%B4%D0%BA%D0%B0)), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 15.03.2016.

Блаженний священномученик Микита Будка [Електронний ресурс] / Сайт парафії Преображення Господнього УГКЦ М. Кам'янське (Дніпродзержинськ). – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://preobrazhennja.org.ua/content/blazhennyjsvyaschennomuchenyk-mykyta-budka>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

Микита Будка [Електронний ресурс] / Парафія Всіх Святих Українського Народу УГКЦ. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2010. – Режим доступу: <http://allsaints.lviv.ua/cikavistatti/258-mbudka.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

22 червня

90 років від дня народження **Клима Андрія Васильовича** (22.06.1927) – педагога, літератора, громадського діяча.

КЛИМ Андрій Васильович народився 22 червня 1927 р. в с. Шили Збарзького району.

Автобіографія

Походжу з родини, яка достойно поповнила вівтар української державності. За волю України віддали життя три

старшини Війська Українського, брати мого батька Василя, учасника Першої світової війни, січового стрільця, та два підпільники ОУН, брати моєї матері Ганни з роду Бабій. Загинули вони у різні часи, за різних обставин, останки їх розкидані по всьому світу, а їх домівки вороги знищили дотла.

Таким було моє начало. Вже на тринадцятому році життя, а народився в 1927 р. в с. Шили на Збаражчині, був причетний до ОУН, оскільки у нас вдома у 1940-1941 рр. переховувалися підпільники, переслідувані більшовиками. У них я був посильним та інформатором, а в 1941-1944 рр., навчаючись у Тернопільській українській гімназії, поступив у юнацтво ОУН, пройшов політичну підготовку і вишкіл.

Під час другого комуно-московського пришествя тільки протягом одного року: навчався у Новосільській середній школі, був зв'язковим УПА, три місяці сидів у тюрмі. Після ув'язнення за вимогою станичного ОУН, порадою і допомогою друзів - тодішніх бездипломних учителів - пішов працювати учителем Яцовецької, потім Шельпаківської початкових шкіл, водночас виконував доручені мені завдання підпілля.

Учителюючи, навчався заочно, закінчив Кременецьке педучилище, поступив на заочне відділення Кременецького учительського інституту, закінчив перший курс факультету української мови та літератури і як початкуючий викладач був переведений у Верещаківську семирічку. Там працював неповних 2 місяці, бо в осінню ніч 1946 р. у погоні за мною енкаведисти обшукали квартиру, де я жив у Верещаках, і одночасно домашнє мешкання в Шилах, але ні там, ні тут мене не застали, а наступного дня (в неділю) на районній учительській конференції секретар райкому компартії повідомив присутніх про те, що я ворог народу.

Надалі я був відірваний від повстанського оточення, переховувався одноосібно у різних місцях, багато читав, писав, віршував, дуже трудно переніс зиму, але пройшов час і в серпні 1947 р. поступив на філологічний факультет Львівського університету ім. І.Франка.

Два роки студентського життя, нові друзі, до тепер незнайомі, але однодумці, навчання, підпільна політична робота радували мене. Нас не лякали масові арешти, бо діяли ми дуже

конспіративно, однак не вбереглися. Не знаючи про арешт мого друга Йосипа Качора, однокурсника, зайшов до нього на квартиру і попав у енкаведистську засідку. Забрали в мене документи, мою рукописну збірку поезій, конспекти лекцій. В засідці чинили допит, а на третій день під вечір під конвоєм вели мене в своє управління і в удачну мить я втік їм з рук.

В кінці вересня 1949 р. я опинився у найвіддаленішому райцентрі Тернопільщини на посаді вчителя Коропецької середньої школи. З новою силою як впертий українець згуртував старшокласників, молодь містечка, організував драмгурток, розгорнув просвітницьку, явно з політичним підґрунтям, роботу і це тривало тільки до квітня наступного року. В драмгуртку подружив з завідувачем райвно Іваном Просоловським, який (очевидно був у великій довірі у НКВД) таємно попередив мене про мій арешт і я вже наступного дня залишив Коропець.

На цей раз доля закинула мене у Збараж. Прислухавшись до мого прохання подружжя лікарів-патріотів Гладишів (а розказав їм про себе все), зробили мене, ніби лєнінградського семінариста, майбутнього священика, важко хворим і поклали на три місяці в лікарню. Так я виграв час, в серпні перевівся на заочне навчання в університеті, пройшов сесію, а на початку вересня 1950 р. завідувач райвно Петро Войтина з якихось благородних почуттів призначив мене заступником директора вечірньої школи. Потім - СШ №1, директор заочної середньої школи.

Праця і тільки наполеглива праця сприяла моїй кар'єрі. В Збаражі сформував товариство однодумців, утворив і очолив драмгурток, організував змішаний хор, танцювальний колектив, технічний гурток по підготовці шоферів, дванадцять років підряд очолював райком профспілки працівників освіти. Комуністична верхівка району не раз намагалась змістити мене, безпартійного, з керівних службової та громадської посад, але обставини завжди складались в мою користь.

Вистачало у мене часу на письменство. З своїми творами, драматичними, поезією звертався за оцінкою і порадами особисто до М. Рильського, П.Тичини, однак вони з острахом та пересторогою радили заховати чи навіть знищити все написане і більше не писати, бо це марна праця і кримінальна відповідальність.

Я не намагався і не думав у таких умовах стати письменником, тільки хотів бодай якось сказати історичну правду про наш народ, про Україну. Часто у Збаражі появлялись антирадянські листівки, ніхто тоді не знав, що я був їх автором і розповсюджувачем.

Результативність праці, громадська активність, посада інспектора Міністерства освіти на громадських засадах посприяли переводу мене в грудні 1966 р. у Тернопіль на посаду інспектора, завідувача Тернопільським районним відділом освіти, а в 1972 р. мене, успішного керівника, за неблагонадійність, підозру в антирадянській діяльності, кадрову політику, українство позбавили роботи. До кінця існування тоталітарного режиму переслідували і мене, і мою сім'ю.

В буремні дев'яності я член Координаційної ради національно-патріотичних сил Тернопільського району, голова обласного учительського страйкому, що входив у загальнообласний страйком, депутат, заступник голови Тернопільської районної ради.

Восени 1995 р. на обласній установчій конференції інтелігенції обраний головою Проводу новоствореної обласної організації Конгресу української інтелігенції. На установчому з'їзді КУІту обраний членом його Національної Ради, членом Президії, водночас очолював обласне товариство «Україна-Світ», що займається зв'язками з українцями за межами України. На сьогодні почесний голова цих громадських організацій, входжу у склад їх керівництва, працюю у Всеукраїнському об'єднанні ветеранів від дня його утворення, причетний до українського письменництва своїми творами «Дорога до Вифлеєму», «Карби літ», «Історія однієї родини», «Розмова чотирьох», «Інтелігенція. Нація. Державність» (прим. уклад.), маю здобутки у громадсько-політичному житті, зокрема у виборах. Був довіреною особою на парламентських виборах у Левка Крупи, Георгія Петрука-Попика, Дмитра Павличка, Ярослава Джоджика, Івана Драча, президентських - у Віктора Ющенка і всі рази перемагав, мої кандидати були обраними. Працював помічником народного депутата Івана Драча і ця праця перейшла у взаємну родинну приязнь.

Не шукав багатства, вигод ні почесті, ні слави, а постійно працював і працюю над розбудовою Української державності, утвердженням рідної української нації.

*****

Клим, А. Дорога до Вифлєсму [Текст]: вертепне дійство / А. Клим.; літ ред. М. Ониськів – Тернопіль: вид-во Пензей М. С., 1991. – 19 с.

Клим, А. Карби літ [Текст]: зб. поезій / А. Клим; ред. М. Ониськів – Тернопіль: Збруч, 1997. – 167 с.: фотогр.

Клим, А. Історія однієї родини [Текст] / А. Клим; літ ред. М. Ониськів. – Тернопіль: [б.в.], 2005. – 107 с.: фотогр.

Клим, А. Інтеліген [Текст]: зб. поезій / А. Клим. – Тернопіль: Збруч, 1997. – 167 с.

*****

Клим, А. Дещо про себе [Текст]: [автобіографія] / А. Клим. // Ветерани Тернопільщини: інформ. вид. / відп. за вип. А. Клим – вип. №3. – Тернопіль, 2012. – С. 37-40.

Клим, А. Борись, Україно! [Текст]: вірш / А. Клим. // Ветерани Тернопільщини: інформ. вид. / відп. за вип. А. Клим – вип. №3. – Тернопіль, 2012. – С. 62: фотогр.

Клим, А. Бо рідні. На Зелені свята [та ін.] [Текст]: вірші / А. Клим. // Поезія – це завжди неповторність...: поетичні спроби пера користувачів бібліотек-філій Збараської ЦБС / Збараська центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; упоряд. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 63-67.

*****

Головин, Б. Не летить літа так швидко [Текст]: [до 70-річчя від дня народження Андрія Кліма] / Б. Головин // Народне слово. – 1997. – 21 черв. – С.6: фотогр.

Життєве кредо: «Все для рідного краю, все в ім'я його»
[Текст]: [до ювілею А. Кліма] // Народне слово. – 2007. – 22 черв.
– С.6: фотогр.

Чайківська, Я. Найвідомішого громадського діяча вітали з ювілеєм [Текст]: [про А. Кліма] / Я. Чайківська // Тернопіль вечірній. – 2012. – 5 лип.

*****

Головин, Б. Клим Андрій Васильович (22.06.1927 с. Шили, нині Збараз. р-ну) – педагог, літератор, громадський діяч [Текст] / Б. Головин, І. Дем'янова // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2005. – Т.2 К – О. – С.83-84: фотогр.

22 червня 85 років від дня народження Кліма Андрія Васильовича [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2012 рік / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа – Збараж, 2011. – С. 21-22.: фотогр.

*****

Клим, А. Бо рідні [Електронний ресурс]: вірш / А. Клим ; Історико-краєзнавчий проект Жнибороди-Бучаччина-Тернопілля. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2014. – Режим доступу:
http://zhnyborody.te.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=236:klym-andrii-bo-ridni&catid=168&Itemid=392, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 05.03.2016.

Клим Андрій [Вірші] [Електронний ресурс] / Збараз. централіз. бібл. система. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://zbarazh-library.com.ua/writen/books/Shily.pdf>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Аналог друк. вид. (Шили... Мій вічний оберіг!: поезія уродженців та жителів села Шили з присвятою рідній землі / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр.

від.; упоряд. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 9-13.) . – Опис зроблено 15.03.2016.

17 серпня

405 років від дня народження *Вишневецького Яреми (Єремії) Міхала* (17.08.1612 – 20.08.1651) – князя роду Вишневецьких, політика та воєначальника.

ВИШНЕВЕЦЬКИЙ Ярема, один з наймогутніших магнатів Речі Посполитої – князь, народився 17 серпня 1612 року в Лубнах, в сім'ї овруцького старости Михайла Вишневецького та доньки молдавського господаря Раїни Могилянки, двоюрідної сестри митрополита Київського Петра Могили. Щойно Яремі виповнилось три роки як загинув батько, а ще через чотири роки померла мати. Після цього спадкоємець неозорих володінь, розташованих на правому та лівому берегах Дніпра, виховувався в сім'ї троюрідного брата батька – Костянтина Вишневецького, дружина котрого була ревною католичкою, й ця обставина справила чи не вирішальний вплив на подальшу долю дитини. Освіту юний аристократ здобував спочатку в стінах Львівської єзуїтської колегії, а згодом навчався в тогочасних кращих університетах Європи – Римі, Падуї, Болоньї. Сучасні знання з фортифікаційної справи вивчав в іспанських Нідерландах. У 1631 р. князь Ярема оголосив про свій перехід на католицизм. По поверненню з навчання, Вишневецький брав участь у Смоленській війні з Московією 1632–1634 рр., у другій половині 30-х рр. придушував козацькі виступи під проводом Павлюка, Острянина, Гуні, брав участь у переможних битвах з ординцями під Кам'янцем (1643).

За князювання Яреми Вишневецького тривала розбудова Вишневецького замку. В 1640 році він розширив замковий палац, суттєво модернізував замкові укріплення, використавши нову бастионну систему оборони. Палац був задуманий не лише

як втілення ренесансної естетики, а, перш за все, як досконалий зразок найновіших досягнень фортифікаційного мистецтва. Для посилення обороноздатності замкового комплексу на схід від нього збудували підзамче з монастирем та костелом ордену Кармелітів, які утворили цілісну оборонну твердиню. Замок, розбудований Яремою, проіснував менше півстоліття через численні напади турок та татар, візити котрих на українські землі завжди були спустошливими.

Подимні реєстри, тобто організовані королівською адміністрацією з фіскальною метою ревізії, у 1640-х рр. фіксували, що саме Ярема Вишневецький є найзаможнішою людиною України. Незліченні багатства, древність і знатність роду давали підстави князеві претендувати на особливе місце серед еліти Речі Посполитої. Передчасна смерть князя відразу після Берестецької перемоги, 10 серпня 1651 р., завадила конвертувати його широку популярність серед шляхетського загалу у впливові урядові посади (на той час він обіймав уряд руського воєводи). Утім, саме його заслуги приведуть сина Міхала Корибута на королівство в 1668 р.

Помер Ярема Вишневецький 20 серпня 1651 року під Поволоччю. Вважається, що муміфіковані останки Вишневецького знаходяться в крипті монастиря Святого Хреста (*Święty Krzyż*) в Польщі.

*****

Нечуй-Левицький, І. С. Князь Єремія Вишневецький
[Текст]: роман / І. С. Нечуй-Левицький. – Київ: Школа, 2007. – 256 с.: іл. – (Україна крізь віки).

*****

Заячківський, О. З єдиного родинного гнізда [Текст]: родовід князів Збараських і Вишневецьких / О. Заячківський, М. Найко // Вісник історії краю. – 1997. – № 5. – С. 3,5.

Федорова, М. Проклятий князь [Текст] / М. Федорова // Вісник історії краю. – 1998. – № 11/12. – С. 3.: фотогр.

*****

Гуцал, П. Вишневецький Ярема (Єремія) Міхал (17.08.1612, м-ко Вишнівець, нині смт Збараз. р-ну – 22.08.1651, біля с. Паволоч, нині Попільнян. р-ну Житомир. обл.; перепохов. У Польщі) – український князь, полководець Речі Посполитої [Текст] / П. Гуцал // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т.1 А – Й. – С.268: фотогр.

*****

Єремія-Михайло Корибут-Вишневецький [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B0_%D0%92%D0%B8%D1%88%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 17.03.2016.

Мороз, В. Ярема Вишневецький – ворог православ'я чи православний меценат [Електронний ресурс] / В. Мороз; РІСУ – Релігійно-інформаційна служба України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/studios/studies_of_religions/28059/, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 17.03.2016.

Мороз, В. Князь Єремія Вишневецький, найбагатший магнат Речі Посполитої. Лютий ворог козацтва чи православний меценат? [Електронний ресурс] / В. Мороз; Мистецька сторінка. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2006-2013. – Режим доступу: <http://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=1282>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 17.03.2016.

21 вересня

70 років від дня народження **Гонтарук Любові Романівни** (21.09.1947) – поетки, педагога, прозаїка, перекладачки.

ГОНТАРУК Любов Романівна (Кубацька) народилась 21 вересня 1947 року в селі Великий Кунинець Збаразького району. Закінчила Горинську середню школу Кременецького району, Тернопільський педагогічний інститут – факультет «біологія-хімія».

Працюючи вчителем хімії в Збаразькій школі-інтернаті відкрила таємницю літературного слова в своїй поетичній душі, що донині пульсує тепло і щиро.

Член Національної Спілки письменників України з 1999 року. Л. Гонтарук постійно працює над собою. Поглиблює вивчену в інституті німецьку мову, розмовляє англійською, перекладає грецькою, читає польською, не забуває російську, вивчає французьку, пише українською. Друкувалась в журналі «Київ», альманасі «Поезія-87», газетах «Молодь України», «Вільне життя», «Тернопіль вечірній», «Народне слово» та ін. Перша окрема книжка була надрукована в 1992 році. Відтоді вийшло більше тридцяти поетичних і прозових книг.

*****

Гонтарук, Л. Чекання свята [Текст]: поезія / Л. Гонтарук // Літературна Україна. – 2007. – 20 верес. – С. 5.

Гонтарук, Л. Збаражжю. Роздуми над озером [та ін.] [Текст]: вірші / Л. Гонтарук // Літературна Збаражчина / упоряд. В. Гриб, В. Кравчук. – Збараж, 2007. – С. 145-149.

*****

Кіріндась, В. Щоб не зміліло джерело [Текст]: [про нову збірку Люби Гонтарук «Сім хвилин»] / В. Кіріндась // Народне слово. – 1995. – 2 черв.

Демків, Б. Вічна тайна любові: Роздум над новою книжкою поезій [Текст]: [про поезію Люби Гонтарук] / Б. Демків // Вільне життя. – 1995. – 31 жовт.

Гриб, В. Зачудований світ «Подиву» [Текст]: вітаємо Любов Гонтарук з новою книгою / В. Гриб // Народне слово. – 1996. – 7 черв.

Костюк, С. Несподіваний презент [Текст]: [укр. поетеса Любов Гонтарук передала у фонд красзнавчого музею п'ять збірок власних творів і томик «Дружба впродовж вісімнадцяти років»] / С. Костюк // Свобода. – 2006. – 18 лют.

Розкіш слова Любові Гонтарук [Текст]: щойно з друку // Літ. Тернопіль. – №1. – С.14.

Сиско, І. Поетеса Любов Гонтарук зустрілась із збараськими шанувальниками [Текст] / І. Сиско // Народне слово. – 2012. – 13 квіт.

Кравчук, В. Кохані жінки Тараса Шевченка [Текст]: [про книгу нашої землячки Л. Гонтарук «Я їх любив : кохані жінки Тараса Шевченка, яка побачила світ у столичному в-ві «Золоті ворота»] / В. Кравчук Народне слово. – 2015. – 6 берез. – С. 5: фотогр.

о. Сливка, Р. Гонтарук Любов Романівна (21.09.1947 с. Великий Кунинець Збараз. р-ну) – поетка, педагог, [Текст] / о. Р. Сливка // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т.1 А – Й. – С.389-390: фотогр.

Джерело її насаги: Любові Гонтарук – 60 [Текст]: попередж. дов. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин. – Збараж, 2007.

65 років від дня народження Гонтарук Любові Романівни (21.09.1947) – поетки, педагога, члена НСПУ [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2012 рік / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2011. – С.22-23.

Пластика душі і слова: Любові Гонтарук – 65 [Текст]: реком.-бібліогр. посіб. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2012. – 17 с.

*****

Любов Гонтарук – біографія [Електронний ресурс] / Жінка – УКРАЇНКА. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://ukrainka.org.ua/node/2268>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 17.03.2016.

Гонтарук Любов Романівна [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA_%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%B2_%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 17.03.2016.

Сиско, І. Київська поетеса Любов Гонтарук зустрілась із збаразькими шанувальниками [Електронний ресурс] / І. Сиско; Народне слово. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2012/04/10/kyjivska-poetesa-lyubov-hontaruk-zustrilas-iz-zbarazkymy-shanuvalnykamy/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Аналог друк. вид. (Народне слово. – 2012. – 10 квіт.) . – Опис зроблено 17.03.2016.

4 травня

75 років від дня народження *Шуплата Остапа Костянтиновича* (27.09.1942) – поета.

Шуплат Остап Костянтинович народився 27 вересня в містечку Порохник (Польща). 1945 року під час операції «Вісла» родина Шуплатів була насильно депортована в Україну, і поселена на Збаражчині в с. Капустинецький Ліс, де і здобув початкову освіту. Після цього до восьмого класу навчався в с. Красносільці, а повну середню здобув в м. Збараж. Закінчив Чернівецький економічний та Львівський радіотехнічний технікуми. Працював на заводі «Квантор» м. Збаража.

Остап Костянтинович Шуплат – кандидат у майстри спорту з шахів, багаторазовий чемпіон Збаразького району, призер чемпіонату Тернопільської області з шахів, член Тернопільського шахово-шашкового клубу «Авангард». Остап Шуплат опублікував близько 300 шахових задач. Друкувався у газетах не лише Тернопілля, а й Києва, Москви, Риги, Фінляндії та США.

На даний час проживає в Одесі, хворіє, пише вірші для дітей.

*****

Шуплат, О. Троянди і кремій [Текст]: поезія. / О. Шуплат; ред. П. Сорока. – Збараж: ПеГаС, 1992. – 30 с.

Шуплат, О. Сонечко і Зорянка [Текст]: літ.-худ. вид. для дітей дошк. та мол. шк. віку / Я. Кушак; упоряд. О. Вітюк. – Збараж: в-во Тернопіль, 1993. – 30 с.

Шуплат, О. Відлуння часу [Текст]: зб поезій. / О. Шуплат; ред. В. Гриб. – Збараж: в-во Тернопіль, 1994. – 35 с.

*****

Шуплат, О. Поезія в прозі [Текст] / Я. Кушак // Курінь: літ.-мистец. альманах. – 1992. – №2. – С. 10.

Шуплат, О. Там молився Богдан [Текст]: поезія / О. Шуплат // Народне слово. – 1995. – 3 листоп.

Шуплат, О. Чорнобильський попіл [Текст]: поезія / О. Шуплат // Вільне життя. – 1995. – 14 листоп.

Шуплат, О. Різдвяне [Текст]: вірш / О. Шуплат // Народне слово. – 2000. – 1-7 січ.

*****

Зелінський, В. Подарунок найменшим [Текст]: [про збірку віршів О. Шуплата «Сонечко і Зорянка»] / В. Зелінський // Вільне життя. – 1993. – 26 листоп.

Добровольський, М. Нова збірка поезій «Відлуння часу О. Шуплата» [Текст]: вірш / О. Шуплат // Вільне життя. – 1997. – 17 черв.

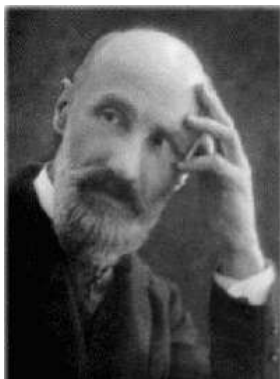
*****

Шуплат Остап Костянтинович [Текст] // Література землі Збараської: бібліогр. показ / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; упоряд. М. Дем'янюк. – Збараж, 1995. – С.23-24.

Шуплат Остап Костянтинович [Текст] // Письменники Збаражчини – дітям: бібліогр. показ / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Т Кульпа. – Збараж, 2006. – С.14.

29 вересня

145 років від дня народження *Роздольського Осипа Івановича* (29.09.1872 – 27.02.1945) – фольклориста, педагога, перекладача.

РОЗДОЛЬСЬКИЙ Осип Іванович народився 29 вересня 1872 р. в селі Доброводи, нині Збараського району. Тут, а згодом у с. Берліні, тепер Бродівського району Львівської області, минуло дитинство майбутнього вченого. Філологічну освіту здобув у Львівському університеті, який закінчив 1897 р. Ще студентом почав збирати народні казки й легенди. Його наукове зацікавлення

підтримали І. Франко та В. Гнатюк, етнографічна комісія НТШ залучила до співпраці. Після закінчення університету О. Роздольський працював викладачем грецької й латинської мов, класичної літератури в гімназіях Перемишля (нині Пшемисль), Львова, Коломиї. Педагогічну роботу поєднував з науковою та перекладацькою. Видання «Галицькі народні казки» (Т. 1 – 1895; Т. 2 – 1900) принесло йому визнання, викликало схвальні відгуки не лише в українській, а й у закордонній періодиці. Через деякий час вийшли нові збірники – «Галицькі народні новели» (1900) та «Галицько-руські народні мелодії» (1906 – 07). Він збирав фольклорно-етнографічні матеріали у селах Галичини та Східної України. На Чернігівщині, куди вчений прибув у червні 1914 р., його застала Перша світова війна. Осипа Роздольського, як австрійського підданого, відправили на поселення в Уральськ, а згодом у Симбірськ. Тільки 1918 р. він зміг повернутися до Львова, де продовжував фольклористичну діяльність.

У 1926 р. його обрано членом Етнографічної комісії Академії наук України. З 1930 року він – дійсний член Наукового Товариства імені Т. Шевченка у Львові. Фольклористична діяльність О. Роздольського тривала і в наступні десятиліття. Його, відомого вченого, залучили за радянських часів до наукової роботи у системі Львівського відділення Академії наук України. Він очолював фольклорну експедицію 1940 – 1941 рр. на Львівщині.

Ще одну грань діяльності О. Роздольського становить його праця в галузі перекладу. Крім класичних мов, він вільно володів німецькою та польською. З латинської українською переклав «Євтифрон» Платона, з української німецькою – новели В. Стефаника, драми Лесі Українки, кілька оповідань С. Васильченка, І. Франка. Як перекладач О. Роздольський дебютував друком 1901 р. в журналі «Aus gumden Lungen» («З чужих мов») перекладів новел В. Стефаника «Камінний хрест», «Синя книжечка», «Виводили з села». Багато зусиль доклав учений для перекладу драматичних поем Лесі Українки. Збереглося по кілька редакцій творів: «Оргія», «В катакомбах», «Одержима», «Три хвилини» та ін.

Осип Роздольський прагнув популяризувати надбання української літератури німецькою. Він хотів перекласти всю

новелістику В. Стефаніка і шліфував зроблене до останніх днів життя.

Увесь вільний час Осип Роздольський віддавав науковій систематизації та упорядкуванню матеріалу. Розшифровував пісенні тексти з валочків фонографа, в чому допомагали йому дружина та донька. В процесі цієї роботи його захопила смерть 27 лютого 1945 року. В некролозі, вміщеному в газеті „Вільна Україна” Філарет Колесса зазначав: «Велика праця, яку зробив Осип Роздольський, його багаточінні збірники — це справжній подвиг, який заслуговує нашої вдячності і глибокої пошани».

Архів ученого, що налічує 6450 текстів і 2987 мелодій народних пісень, з червня 1960 року перебуває в науковому архіві інституту мистецтвознавства, фольклору і етнографії імені Максима Рильського Академії Наук України. Рукописна спадщина Осипа Роздольського, яка містить словесні тексти пісень (польові чернетки збирача й матеріали, переписані ним на чисто), їх мелодії (у транскрипції Богдана Вахнянина, Бориса Кудрика, Дарії Залеської, Надії Гобжило, Богдана Дрималика, Олексія Луціва та Романа Криштальського) розпорошена по різних архівних збірках України. Найбільше документів зберігається в персональному фонді фольклориста, фондах Інституту українського фольклору та його Львівського філіалу, Етнографічної комісії НТШ, які знаходяться у рукописному відділі Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України.

У 2004 році Марія Назар видала книгу «Слово про Осипа Роздольського».

*****

Довгалюк, І. Музично-етнографічна діяльність Осипа Роздольського [Текст] / І. Довгалюк. – Київ: Родовід, 1997. – 48 с.: фотогр.

Довгалюк, І. Західноподільські експедиції Осипа Роздольського [Текст] / І. Довгалюк // Традиційна народна музична культура Західного Поділля: зб. ст. і матеріалів. – Тернопіль, 2001. – С. 48-54.

Назар, М. Слово про Осипа Роздольського [Текст] / М. Назар. – Тернопіль, 2001. – С. 48-54.

*****

Медведик, П. Фольклористична діяльність О. І. Роздольського [Текст] / П. Медведик // Народна творчість і етнографія. – 1963. – №3. – С. 89-91.

Сокіл, Ч. Роздольський Осип [Текст] / Ч. Сокіл // Тернопіль. – 1993. – №3. – С. 34-35.

Погребенник, Ф. Роздольський Осип – знаний і не знаний [Текст] / Ф. Погребенник // Слово і час. – 1997. – №9. – С. 28-30.

*****

Роздольський Осип Іванович (29.09.1872-27.02.1945) – український фольклорист, педагог і перекладач [Текст] // УРЕ. – 2-е вид. – Київ, 1983. – Т. 9. – С. 430.

Роздольський Осип Іванович (29.09.1872-27.02.1945) [Текст] // Митці України : енцикл. довід. – Київ, 1992. – С. 497.

Збирач перлин народних : до 135-річчя від дня народження Осипа Роздольського [Текст]: бібліогр. дов. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Т. Кульпа. – Збараж, 2007.

Головин, Б. Роздольський Осип Іванович (29.09.1872 с. Доброводи, нині Збараз. р-ну – 27.02.1945, м. Львів) – фольклорист, педагог, перекладач [Текст] / Б. Головин, Б. Пиндус // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2008. – Т.3 П – Я. – С.188-189: фотогр.

29 вересня 140 років від дня народження Роздольського Осипа Івановича [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2012 рік / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа – Збараж, 2011. – С. 23-24.: фотогр.

Роздольський Осип Іванович [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA_%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%B2_%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 17.03.2016.

Осип Роздольський приніс європейське визнання національній етномузикознавчій науці [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Михайла Ратушняка. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://ratushniak.te.ua/slavetni-imeni/63-osyp-rozdolskyi-prynis-ievropeiske-vyznannia-natsionalnii-etnomuzykoznavchii-nautsi>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04.04.2016.

Роздольський Осип (1827-1945) [Електронний ресурс] / Терноп. обл. б-ка для молоді. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2001-2016. – Режим доступу: http://tobm.org.ua/?page_id=4161, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04.04.2016.

2 (14) листопада

120 років від дня народження *Бабіївни Ганни Іллівни* (02.(14)11.1897 – 02.08.1979) – актриси театру і кіно.

БАБІЇВНА Ганна Іллівна народилась 2 (14) листопада 1897 року в с. Добромірка Збараського району. Дебютувала 1918 в Тернопільському українському драматичному театрі. Працювала у «Кийдрамте» (1920–21), «Березолі» (1922–34), після його перейменування – у Харківському українському драматичному

театрі ім. Т. Шевченка (1935–60). У 1937 була заарештована, відбула 5 р. заслання, після чого повернулася до Харкова. Одна з найкращих актрис «Березоля». Майстер гострого й виразного малюнку ролі. Її вабили внутрішньосуперечливі, небанальні характери з трагедійними обертонами.

Ролі: баба Лукія, Баронова-Козино («Комуна в степах», «Мина Мазайло» М. Куліша), Варвара («Богдан Хмельницький» О. Корнійчука), Кабаниха («Гроза» О. Островського), Голда («Тев'є-молочник» за Шолом-Алейхемом), фрау Міллер («Підступність і кохання» Ф. Шіллера), Васса Железна (однойм. п'єса М. Горького); в кіно – Баба («Вендетта», 1924; ВУФКУ, Одеса), Василина («Над Черемошем», 1955; Київська кіностудія художніх фільмів).

Померла Г. Бабіївна 2 серпня 1979 року в Харкові.

*****

Гаккебуш, В. Пам'яті актриси [Текст] / В. Гаккебуш // Культура і життя. – 1979. – 19 серп.

Медведик, П. Ганна Бабіївна – наша землячка [Текст]: до 100-річчя від дня народження / П. Медведик // Народне слово. – 1997. – 21 серп.

Фоміна, Ю. Ганна Бабіївна [Текст] / Ю. Фоміна // Вісті з України. – 1997. – 21 серп.

*****

Бабіївна Ганна Іллівна (14.11.1897, с. Добромірка на Тернопільщині – 02.03.1979) – укр. актриса [Текст] // Митці України: енцикл. довід. / упоряд. М. Лабінський, В. Мурза; ред. В. Кудрицький. – Київ, 1992. – С.37.

Бабіївна Ганна [Текст] // Мистецтво України: енцикл. в 5т. / відп. ред. В. Кудрицький. – Київ, 1995. – Т.1. – С.123.

Медведик, П. Бабіївна Ганна Іллівна (02 (14) с. Добромірка, нині Збараз. р-ну – 02.08.1979, м. Харків) – актриса

театру й кіно [Текст] / П. Медведик // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т.1 А – Й. – С.60: фотогр.

2 (14) листопада 1897р. у с. Добромірка народилась Бабійвна Ганна Іллівна – актриса театру і кіно [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2012 рік / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин, ред. Т. Кульпа – Збараж, 2011. – С. 15.

*****

Медведик, П. Бабійвна Ганна Іллівна [Електронний ресурс] / П. Медведик; Енциклопедія сучасної України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2003. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=38605, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04.04.2016.

Бабійвна (Бортник) Ганна Іллівна [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%B1%D1%96%D1%97%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%93%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B0_%D0%86%D0%BB%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04.04.2016.

Медведик, П. Бабійвна Ганна Іллівна [Електронний ресурс] / П. Медведик; Енциклопедія сучасної України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2003. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=38605, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04.04.2016.

Населені пункти Збаражчини

Бодаки

(555 р. з часу першої писемної згадки)

Розташоване на правому березі р. Горинь (права притока Прип'яті, басейн Дніпра), за 24 км від районного центру і 18 км від найближчої залізничної станції Ланівці. Через село проліг автошлях Вишнівець – Ланівці. Територія села — 1,76 км².

Протягом 1934–1939 років село належало до гміни Вишнівець (нині смт. Вишнівець). Село є центром сільської ради.

Поблизу Бодак виявлено залишки поселення доби пізнього палеоліту, досліджено поселення трипільської і давньоруської культур («Замкова Гора»). Дослідження (поселення і крем'яні майстерні трипільської культури) набули міжнародного статусу, знахідки експонували у Болгарії, Іспанії, Франції. За переказами, в урочищі Зімно була давньоруське містечко, яке зруйнували татари.

Перша писемна згадка датується **1462** роком. Назва, походить, за переказами від слів — «біда таки» (жителі жили бідно) і від «будяки», що ростуть тут у надлишку; за іншими даними — від першопоселення Бодака.

1482 належало князю М. Збаразькому, пізніше перейшло до князів Вишневецьких. У 1546 — власність Івана Михайловича Вишневецького, 1583 — Андрія Вишневецького, 1598 — Михайла Вишневецького. На початку 1630-х років село (71 будинок) власність Яреми Вишневецького. Як масток князя Януша-Антонія Корибута Бодаки згадані в акті 1703 року. 1850 масток у Бодаках став власністю княгині Абамелек, потім відповідно — Плятера, Толлі, Кочубея і князя Імеретинського.

Наприкінці ХІХ ст. в Бодаках — 147 будинків, 1108 жителів.

У Легіоні УСС й УГА воювали: Г. Мукоїда, Т. Савчук, Захар і Федір Собки, О. Цимбровський, І. Яцюк та інші.

У 1931 році в селі проживало 1692 жителі, було 286 малих господарств, 27 середніх, 1 промислове підприємство, 3 торгових заклади; працювала однокласна школа. До 1939 діяли філії «Просвіта» та інших товариств, а також кооператива і хор.

1 липня 1941 — 6 березня 1944 р. — під нацистською окупацією. У серпні 1943 року вояки УПА захопили німецькі склади у Вишнівці, продукти та одяг роздали мешканцям сіл Бодаки і Лози. Під час німецько-радянської війни в Червоній армії загинули або пропали близько 60 осіб. В ОУН і УПА перебували, загинули, репресовані, симпатики — понад 90 осіб; у т. ч. загинули в 1944 р. у криївці в урочищі «Зімно» (поле між селами Лози і Котюжини Збарзького району): Р. Басюк, С. Бондар, М. Волохатий, А. Онищук, О. Собко, О. Чимирис та інші. У селі були криївки в садибах К. Собчука, Є. Вознюк, Т. Янусь. У серпні–вересні 1948 р. в селі розклеєні антибільшовицькі та протиколгоспні листівки.

5 травня 1947 року голова сільської ради звернувся до Міністра внутрішніх справ з проханням про переселення мешканців села «в східні області Сибіру на нові оселі...». У 1950 р. в Бодаках заарештували І. Борейка, В. Вознюка, Д. Дишканта, С. Довганюка і Л. Шандрука як членів молодіжної підпільної організації.

У січні 2014 р. в Бодаках відбулася акція (близько 150 осіб) на підтримку затриманого правоохоронними органами поета, уродженця села Юхима Дишканта.

Є церква святого Миколая (1699–1771 рр., дерев'яна, 1871 р. реконструйована; 1900 р. збудована нова дерев'яна, освятив 25 листопада 1900 р. архієпископ Волинський і

Житомирський владика Модест; на честь цієї події споруджено пам'ятний хрест; наприкінці ХІХ ст. в місцевій церкві було багато

стародруків). На подвір'ї — пам'ятний хрест на честь реконструкції церкви (1900). Є капличка святого Миколая Чудотворця (2004), хрест (відновлений 1988) до 1000-ліття хрещення Русі.

У селі встановлено:

- 2 хрести до 1000-ліття хрещення Русі (1988);
- пам'ятник полеглим у німецько-радянській війні воїнам-односельцям (1967);
- пам'ятний знак на місці загибелі борців ОУН та УПА.

Від 1890-х років діяла початкова школа (вчителі – Антон і Ольга Річинські); у 1920-х — польська школа. За станом на 5 квітня 1939 року в селі була початкова школа (4-класна) з двома вчителями і польською мовою навчання. Протягом 1950–1961 років діяла семирічна школа, від 1961 — восьмирічна. У 1990 році збудовано нове приміщення школи. Нині діє загальноосвітня школа I—III ступенів.

Діють будинок культури (збудований 1967), бібліотека, відділення зв'язку, 2 торгових заклади.

У 1950 році створено колгосп, 1955 — село радіофіковане, 1967 — електрифіковане, 1990 — прокладено центральний водогін, 2004 — газифіковане.

Нині земельні паї орендує чеська фірма «Агродружество Євішовіце Україна».

Народилися

- поет Юхим Дишкант (нар. 1988),
- командир диверсійної групи УПА Яків Долінський («Борис»; 1922–1946),
- сотник Легіону УСС Іван Яцюк (1896–1977).

Максимівка

(125 р. з часу першої писемної згадки)

Розташоване на півдні району. Центр сільради, якій підпорядковане села Гори-Стрийовецькі та Чагарі-Збаразькі. Поблизу Максимівки виявлено археологічні пам'ятки ранньослов'янського часу, черняхівської культури і скарб римських монет 2 ст., помітні сліди Княжого

тракту — шляху часів Русі.

Село засноване **1892** року (Вікіпедія), відоме від 1-ї пол. 17 ст. Діяли «Просвіта», «Рідна школа», «Сільський господар» та інші товариства.

1944 (червень) через Максимівку проходив підрозділ з'єднання Сидора Ковпака.

Збереглися руїни костьола (кін. 19 ст.). Є церква св. Михаїла (1994), «фігура» св. Варвари (реставрована 2000). Перша згадка в 1715 р.

Працюють загальноосвітня школа I-II ступеня, клуб, бібліотека, дільнична лікарня з амбулаторією, кар'єр, танцювальна студія «Ассоль».

Список використаної літератури

Література землі Збараської [Текст]: бібліограф. покажчик / упор. М. Дем'янюк. – Збараж, 1995. – 27 с.

Література землі Збараської [Текст]: бібліограф. посібник / упор. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: ЦБ, 2005. – вип. 2. – 50 с.

Малевиц, А. П. Літопис землі Збараської [Текст]: краєзн.-історик. вид. із серії «Збаражчина». – Збараж, 1996. – 80 с.

Мученики за віру Христову [Текст]: бібліогр. нарис / упор. Н. Сенчишин. – Збараж: ЦБ, 2010. – 22 с.

Тернопільський Енциклопедичний Словник [Текст] / передмова Г. Яворського. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т. 1. А-Й. – 696 с.

Тернопільський Енциклопедичний Словник [Текст]. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т. 2. К- О. – 706 с.

Тернопільський Енциклопедичний Словник [Текст]. – Тернопіль: Збруч, 2008. – Т. 3. П – Я. – 708 с.

Тернопільський Енциклопедичний Словник [Текст]. – Тернопіль: Збруч, 2009. – Т. 4. (додатковий) А – Я. – 788 с.

ЗМІСТ

1. Перелік основних ювілейних і пам'ятних дат року	4
2. Збараський літопис від сивої давнини	6
Літопис Вишнівця.....	10
3. Перелік імен, що не увійшли до основного списку	12
4. Землі Збараської славетні люди	
Бохенська Є. І.	17
Кушнірук З. А.	20
Лятуринська О. М.	21
Кушак Я. С.	27
Будка М. М.	30
Клим А. В.	33
Вишневецький Я. М.	39
Гонтарук Л. Р.	42
Шуплат О. К.	45
Роздольський О. І.	46
Бабіївна Г. І.	50
5. Ювілейні дати населених пунктів Збаражчини	
Бодаки	53
Максимівка	56
6. Список використаної літератури	57